

І.В. Кондратюк, Національний банк України

ЗВІТНІСТЬ БАНКІВ І ПІДПРИЄМСТВ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ

Згідно із ст. 24 Закону України “Про Національний банк України” основні засади грошово-кредитної політики ґрунтуються на основних критеріях та макроекономічних показниках загальнодержавної програми економічного розвитку та основних параметрах економічного та соціального розвитку України на відповідний період, що включають прогностичні показники обсягу валового внутрішнього продукту, рівня інфляції, розміру дефіциту Державного бюджету та джерел його покриття, платіжного та торгового балансів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до ст. 7 Закону України “Про Національний банк України”, організація створення та методологічне забезпечення системи грошово-кредитної і банківської статистичної інформації та статистики платіжного балансу, а також складання платіжного балансу та здійснення його аналізу та прогнозування належать до основних функцій Національного банку України. Відповідно до Керівництва з платіжного балансу, цей документ є статистичним звітом, в якому в систематизованому вигляді надаються зведені та узагальнені дані про зовнішньоекономічні операції суб’єктів господарської діяльності нашої країни із відповідними суб’єктами інших країн світу за певний період. Як зазначається в п.1.6. “Правил організації статистичної звітності, що подається до НБУ”, для складання статистики платіжного балансу та розрахунку показників із міжнародної інвестиційної позиції використовуються дані форм статистичної звітності банків, які здійснюють операції з нерезидентами від власного імені та за дорученням клієнтів, а також дані форм статистичної звітності підприємств, що мають рахунки в іноземних банках.

Банки, які здійснюють операції з нерезидентами, подають до Департаменту платіжного балансу Національного банку України в електронному вигляді щомісячно до 10 числа місяця, наступного за звітним, Звіт банку про фінансові операції з нерезидентами України за певний місяць поточного року (Форма № 1-ПБ). Звіти подаються після встановлення прямих кореспондентських відносин із банками-нерезидентами або на початку проведення операцій з готівковою іноземною валютою. Форма № 1-ПБ розраховується за кожною іноземною валютою, за якою проводяться операції з готівкою; за кожним рахунком ностро в зарубіжному банку або за рахунком лоро банку-нерезидента в українському банку – окремо за кожною валютою. Операції відображаються у звіті в тому самому звітному періоді, в якому вони проведені за балансом банку.

Якщо за кореспондентськими рахунками банківських установ здійснювався рух капіталів у формі портфельних інвестицій, прямих інвестицій або фінансового лізингу (інформація лише за операціями резидентів із нерезидентами), то щоквартально до 20 числа місяця,

наступного за звітним періодом, вони зобов'язані подавати до Департаменту платіжного балансу Національного банку України Звіт про міждержавний рух капіталів у формі портфельних інвестицій (Форма 3-ПБ) або (та) Звіт про міждержавний рух капіталів у формі прямих інвестицій та фінансового лізингу (Форма 4-ПБ). У звітах, які подаються в електронному вигляді, відображається рух капіталів у валюті платежів чи розрахунків.

Підприємства, організації та фінансові установи, що не є банками, подають до Департаменту платіжного балансу Національного банку України на паперових носіях або в електронному вигляді щомісячно до 15 числа місяця, наступного за звітним, Звіт підприємства (організації) про фінансові операції з нерезидентами України за певний місяць відповідного року (Форма 2-ПБ). Звіт подається окремо за кожним рахунком в іноземному банку у валюті, в якій він ведеться.

Пояснення щодо заповнення Форм 1-3 і 4-ПБ, коди операцій за стандартною класифікацією платіжного балансу та їх застосування знаходяться на офіційному сайті Національного банку України. Відповідно до ст. 68 Закону України "Про Національний банк України" з метою забезпечення прозорості банківської діяльності та статистики платіжного балансу Національний банк України публікує в друкованих органах Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щорічний та квартальні баланси; видає щомісячний статистичний бюлетень та журнал "Вісник Національного банку України"; публікує в офіційних виданнях поточну банківську інформацію, інформацію з питань грошово-кредитної та банківської статистики, яка не належить до державної та банківської таємниць; надає для опублікування інформацію з питань грошово-кредитної і банківської статистики та статистики платіжного балансу відповідно до міжнародних договорів. Склад відомостей для опублікування в засобах масової інформації визначається Державним комітетом статистики України відповідно до законодавства України. Власником зведеної інформації із питань грошово-кредитної та банківської діяльності є Національний банк України, який встановлює режим доступу до неї відповідно до законодавства України, а тому використання офіційної банківської інформації іншими органами для широкого публікування можливе лише з дозволу або з посиланням на джерело її офіційного опублікування.

Платіжний баланс є складною статистичною та економічною системами, що зазнає впливу різних зовнішніх і внутрішніх факторів і відображує рівень пристосування економічної системи до світової економіки. Тому основним завданням щодо формування статистичної звітності платіжного балансу є удосконалення методик формування статей платіжного балансу з метою забезпечення повноти відображення, достовірності та прозорості інформації.

Кондратюк, І.В. Звітність банків і підприємств як джерело формування платіжного балансу України [Текст] / І.В. Кондратюк // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2008 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2008. – С. 31-33.